

ФОРМИ ВИЗНАННЯ ДЕРЖАВИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра УСФН

Створення нових держав є характерним не лише для історично віддалених часів, адже остання хвиля мала місце зовсім нещодавно, наприкінці ХХ ст. За минулі століття змінилися причини виникнення нових держав. За останні роки утворенню нових держав сприяли переважно територіальні змінювання і як результат – об'єднання, розпад (СРСР, Югославія), а також видокремлення частин держав. Це спричинює низку проблем міжнародної правосуб'єктності, що тісно пов'язані з питанням визнання держави.

Визнання – формальний акт (дія) держави, констатуючий настання певних юридичних наслідків у сфері міжнародних відносин, визнання існуючими державами нових держав або урядів з метою встановлення з ними офіційних або неофіційних, повних або неповних, постійних або тимчасових відносин.

Основними видами міжнародно-правового визнання є: визнання держави, визнання національно-визвольних організацій, уряду, визнання повсталого (воюючої) сторони та ін.

Визнання не є обов'язком держави, це, насамперед, її право, але якщо вона тривалий час не визнає іншу державу – це може бути причиною ускладнення міждержавних відносин. В історії зустрічалися випадки, коли одна держава скасовувала визнання іншої держави (1918 р.- Франція скасувала визнання Фінляндії, коли стало відомо, що родич Вільгельма II посяде престол).

Визнання як юридичний факт є базою для всіх наступних відносин між суб'єктами міжнародного права: дипломатичні і консульські відносини встановлюються після визнання.

Існують дві форми офіційного визнання: де-факто і де-юре. Вони використовуються при визнанні держав і урядів. Практика показує, що в основі їх використання лежать політичні міркування. Визнання де-факто – неостаточне, має місце в тих випадках, коли у однієї держави немає впевненості в визнаному суб'єкті міжнародного права. Цією формою користуються, коли хочуть підготувати ґрунт для встановлення відносин між державами або коли держава вважає визнання де-юре передчасним. Наприклад, в 1960 р. СРСР визнав де-факто Тимчасовий уряд Алжирської Республіки. Визнання «defacto» не тягне за собою встановлення дипломатичних відносин. Між державами не відбувається обміну дипломатичними представництвами, а тільки встановлюються торговельні, фінансові та інші відносини. На даний момент визнання де-факто зустрічається дуже рідко.

Визнання де-юре є повним, остаточним. Воно передбачає встановлення між суб'єктами міжнародного права відносин у повному обсязі і супроводжується, як правило, заявою про офіційне визнання і встановлення дипломатичних відносин. Як правило, через деякий час визнання де-факто стає визнанням де-юре.

Зустрічаються випадки, коли держави вступають в офіційний контакт одна з одною вимушено, для вирішення яких-небудь конкретних питань, але не бажають визнавати одна одну. У цьому випадку говорять про визнання «ad hoc».

На сучасному етапі розвитку міжнародного права слід відзначити, що інститут визнання не кодифіковано: його утворює група міжнародно-правових норм (головним чином звичаєвих), які регулюють усі стадії визнання нових держав і урядів, включаючи юридичні наслідки визнання. Це потребує як найшвидшої кодифікації міжнародно-правових норм у сфері визнання держав на універсальному рівні. Таким чином, можна зробити висновок про те, що, незважаючи на гадану несучасність інституту визнання, вивчати його необхідно в силу циклічності історії. Також можна припустити, що в сьогоденні і майбутньому будуть виникати ситуації, що вимагають явного чи мовчазного визнання у взаєминах між державами.

